

**Державний професійно-технічний навчальний заклад
«Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора ДПТНЗ «Чернігівське
вище професійне училище
побутового обслуговування»

 Вікторія МАЛОФЕЄНКО

«30» серпня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ЕКОЛОГІЇ»**

**Освітньо-професійна програма: «Перукарське мистецтво та декоративна
косметика»**

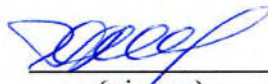
Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 022 Дизайн

Розглянуто та погоджено на засіданні циклової комісії «Технології легкої промисловості»

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 року

Голова циклової комісії

(підпис)

Огольцова А.В.
(ім'я прізвище)

Чернігів – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Назва дисципліни	Основи екології
Характеристика навчальної дисципліни	- Дисципліна, що формує спеціальні компетентності
Освітній компонент	ОК 17
Кількість кредитів	
- за стандартом	1,5
- за ОПП (скорочений термін)	1.5
Кількість годин за навчальним планом:	
- Загальний обсяг	45
- Лекції	26
- Семінарські	8
- Самостійна робота	11
Метод підсумкового контролю	залік
Розподіл	
- за курсами	1 курс
- за семестрами	2 семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

Мета навчальної дисципліни «Екологія» полягає в тому, щоб надати студентам розуміння важливості збереження навколишнього середовища та впливу людської діяльності на екосистеми. Вивчити принципи екології, взаємодію між живими організмами та неживою природою, а також роль людини в цьому процесі. Розвивати навички аналізу та розробки стратегій для збереження природних ресурсів та забезпечення сталого розвитку.

Завдання:

- Вивчення взаємозв'язку між діяльністю людини та біосферою
- Дослідження факторів, що спричиняють негативний вплив на навколишнє середовище.
- Аналіз забруднення водних ресурсів та можливі шляхи покращення ситуації
- Розуміння взаємозв'язку між станом навколишнього середовища та глобальними проблемами.
- Ознайомлення з законодавством, що регулює охорону природи
- Вивчення методів оцінки впливу на навколишнє середовище

3. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Тема	Кількість годин			
		Всього годин	З них		
			Лекційні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота
	I розділ. Загальні положення екології	23	12	4	7
1.1	Загальні положення екології	4	2		2
1.2	Наукові засади раціонального природокористування й охорони навколишнього середовища	4	2		2
1.3	Розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на навколишнє середовище	6	4	1	1
1.4	Еколого-економічні проблеми використання природних ресурсів.	4	2	1	1
1.5	Екологічна експертиза	5	2	2	1
	II розділ. Спеціальні аспекти екології	22	14	4	4
2.1	Управління природокористуванням і правовий захист навколишнього середовища.	3	2		1
2.2	Екологічний моніторинг. Система екологічної інформації.	3	3		
2.3	Госпрозрахунковий механізм раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища.	3	2		1
2.4	Економічна та соціальна ефективність здійснення природозахисних заходів.	4	3		1
2.5	Планування раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища.	2	2		
2.6	Екологічне виховання населення	7	2	4	1
Всього годин за курс:		45	26	8	11

4. Програма навчальної дисципліни

I розділ. Загальні положення екології.

I розділ: Загальні положення екології (32год.)

Тема 1.1. Нові взаємовідносини в системі «Людина-біосфера». Основи взаємодії суспільства і природи.

Самостійна робота (2год)

- Людство і довкілля: джерела екологічної загрози.
- Надзвичайні екологічні ситуації.

Тема 1.2. Наукові засади раціонального природокористування і охорони навколишнього середовища.

Розвиток екологічних знань та їх роль у становленні цивілізації. Основні завдання науки про довкілля. Значення раціонального природокористування, ресурсозбереженні і впровадження найсучасніших технологічних процесів.

Самостійна робота (2год)

- Вплив на розвиток найновіших технологій фундаментальних досліджень, науково-технічної інформації.
- Значення обчислювальної техніки в систематизації, моделюванні, аналізі різних явищ і процесів.

Тема 1.3. Розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на навколишнє середовище.

Основні джерела антропогенного забруднення навколишнього середовища. Характер забруднення. Види забруднення атмосфери. Руйнування озонового шару атмосфери, утворення озонової діри. Принцип утворення кислотних дощів та їх вплив на навколишнє середовище. небезпека парникового ефекту. Джерела забруднення гідросфери. Джерела забруднення літосфери.

Семінарське заняття №1

- Заходи запобігання забруднення біосфери.

Самостійна робота (1год)

- Відновлювані джерела енергії: енергія вітру, енергія морів і океанів, енергія внутрішнього тепла Землі, енергія сонця.

Тема 1.4. Еколого-економічні проблеми використання природних ресурсів.

Економіка природокористування. Головне завдання економіки природокористування. Шляхи соціально-економічного зростання. Види шкоди, заподіяної природному середовищу діяльністю людини: економічна, соціальна.

Семінарське заняття № 2

- Еколого-економічний стимул природного середовища.

Самостійна робота (1год)

- Економічні збитки від забруднення довкілля як комплексна величина збитків. Економічний результат природо захисних заходів.

Тема 1.5. Екологічна експертиза.

Сутність екологічної експертизи. Завдання, принципи та форми екологічної експертизи. Закон України «Про екологічну експертизу».

Семінарське заняття № 3-4

- Порядок проведення екологічної експертизи.

Самостійна робота (1год)

- Правові основи екологічної експертизи. Підстави проведення екологічної експертизи. Об'єкти екологічної експертизи. Відповідальність за порушення екологічної експертизи. Всеукраїнська екологічна ліга.

II розділ. Спеціальні аспекти екології (22год.)

Тема 2.1. Управління природокористуванням і правовий захист навколишнього середовища.

Межа та принципи управління навколишнім середовищем. Проведення первинного екологічного аналізу. Правові основи природокористування. Закон

про охорону природи. Екологічне право. Система екологічних стандартів. Система екологічного контролю.

Самостійна робота (1год)

- Розробка екологічної політики та планування. Переваги, які надає організації система управління навколишнім середовищем.

Тема 2.2. Екологічний моніторинг. Система екологічної інформації.

Поняття екологічного моніторингу, його мета та завдання. Державна система моніторингу навколишнього природного середовища. Основні напрями удосконалення державної системи моніторингу.

Тема 2.3. Госпрозрахунковий механізм раціонального природо-користування та охорони навколишнього середовища.

Еколого-економічні системи (ЕЕС). Основа екологічної безпеки територіальних комплексів. Структура витрат на охорону навколишнього природного середовища. Цілі, завдання та напрями раціонального природокористування. Наукові засади раціонального природокористування. Принципи раціонального природокористування.

Самостійна робота (1год)

- Науково-технічний та інформаційний прогрес і економіка природокористування. Економічні методи раціонального природокористування.

Тема 2.4. Економічна та соціальна ефективність здійснення природоохоронних заходів.

Економічна ефективність природоохоронних заходів та її підвищення. Економічна компенсація користування природними ресурсами. Соціальна ефективність здійснення природоохоронних заходів. Зміна структури потреб.

Самостійна робота (1год)

- Система екологічного оподаткування. Сучасна структура платежів. Система екологічного та соціального стимулювання природо захисних заходів та екологізації господарства.

Тема 2.5. Планування раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища.

Шляхи подолання екологічної кризи. Основні завдання раціонального природокористування. Правильний вибір території для розширення населених пунктів.

Тема 2.6. Екологічне виховання населення.

Екологія і моральність. Цивілізоване використання природних угідь. Екологічна культура. Моральне ставлення до природи.

Семінарське заняття № 5-8

- Охорона екосистем.
- Національні парки, заповідники, пам'ятники природи.
- Генетичний фонд – сукупність видів рослин і тварин.

Самостійна робота (1год)

- Система сучасної екологічної освіти.

5. Тематичний план

№ теми	Кількість годин на тему	Назва теми	Кількість годин на заняття	№ заняття	Назва теми заняття
			І розділ. Загальні положення екології		
1.1	2	Загальні положення екології	1	1	Нові взаємовідносини в системі «Людина-біосфера».
			1	2	Основи взаємодії суспільства і природи
1.2	2	Наукові засади раціонального природокористування і охорони навколишнього середовища	1	3	Розвиток екологічних знань та їх роль у становленні цивілізації. Основні завдання науки про довкілля.
			1	4	Значення раціонального природокористування, ресурсозбереженні і впровадження найсучасніших технологічних процесів.
1.3	5	Розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на навколишнє середовище	1	5	Основні джерела антропогенного забруднення навколишнього середовища. Характер забруднення.
			1	6	Види забруднення атмосфери. Руйнування озонового шару атмосфери, утворення озонової діри.
			1	7	Принцип утворення кислотних дощів та їх вплив на навколишнє середовище. небезпека парникового ефекту.
			1	8	Джерела забруднення гідросфери. Джерела забруднення літосфери.
			1	9	Семінарське заняття № 1 Заходи запобігання забруднення біосфери.
1.4	3	Еколого-економічні проблеми використання природних ресурсів	1	10	Економіка природокористування. Головні завдання економіки природокористування. Шляхи соціально-економічного зростання.
			1	11	Види шкоди, заподіяної природному середовищу

№ теми	Кількість годин на тему	Назва теми	Кількість годин на заняття	№ заняття	Назва теми заняття
					діяльністю людини: економічна, соціальна.
			1	12	Семінарське заняття № 2 Еколого-економічний стимул природного середовища.
1.5	4	Екологічна експертиза	1	13	Сутність екологічної експертизи. Завдання, принципи та форми екологічної експертизи.
			1	14	Закон України «Про екологічну експертизу».
			2	15 - 16	Семінарське заняття № 3-4 Порядок проведення екологічної експертизи.
II розділ. Спеціальні аспекти екології					
2.1	2	Управління природокористуванням і правовий захист навколишнього середовища.	1	17	Межа та принципи управління навколишнім середовищем. Проведення первинного екологічного аналізу.
			1	18	Правові основи природокористування. Закон про охорону природи. Екологічне право. Система екологічних стандартів. Система екологічного контролю.
2.2	3	Екологічний моніторинг. Система екологічної інформації	1	19	Поняття екологічного моніторингу, його мета та завдання.
			1	20	Державна система моніторингу навколишнього природного середовища.

№ теми	Кількість годин на тему	Назва теми	Кількість годин на заняття	№ заняття	Назва теми заняття
			1	21	Основні напрями удосконалення державної системи моніторингу.
2.3	2	Госпрозрахунковий механізм раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища	1	22	Еколого-економічні системи (ЕЕС). Основа екологічної безпеки територіальних комплексів. Структура витрат на охорону навколишнього природного середовища.
			1	23	Цілі, завдання та напрямки раціонального природокористування. Наукові засади раціонального природокористування. Принципи раціонального природокористування.
2.4	3	Економічна та соціальна ефективність здійснення природо захисних заходів	1	24	Економічна ефективність природо захисних заходів та її підвищення.
			1	25	Економічна компенсація користування природними ресурсами.
			1	26	Соціальна ефективність здійснення природо захисних заходів. Зміна структури потреб.
2.5	2	Планування раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища	1	27	Шляхи подолання екологічної кризи.
			1	28	Основні завдання раціонального природокористування. Правильний вибір території для розширення населених пунктів
2.6	6	Екологічне виховання населення	1	29	Екологія і моральність. Цивілізоване використання природних угідь.

№ теми	Кількість годин на тему	Назва теми	Кількість годин на заняття	№ заняття	Назва теми заняття
			1	30	Екологічна культура. Моральне ставлення до природи.
			2	31 - 32	Семінарське заняття № 5-6 Охорона екосистем. Національні парки, заповідники, пам’ятники природи.
			2	33 - 34	Семінарське заняття № 7-8 Генетичний фонд – сукупність видів рослин і тварин.
Всього: 34 год.					

6. Перелік компетентностей відповідно ОПП

«Основи екології»

Загальні компетентності:

- **ЗК2** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- **ЗК5** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні компетентності:

- **СК13** Здатність оцінювати вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на здоров'я та працездатність людини, розуміти вплив шкідливих речовин у відповідних матеріалах, усвідомлюючи наслідки своєї професійної діяльності та обґрунтовуючи свій вибір.

7. Перелік результатів навчання відповідно ОПП

«Основи екології»

Результати навчання:

РН11 Обґрунтовувати вибір технік, технологій та матеріалів для створеного або спроектованого продукту в області перукарського мистецтва та декоративної косметики, враховуючи його екологічну безпечність.

8. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Основи екології»

для підготовки фахових молодших бакалаврів

за спеціальністю 022 «Дизайн»

Рівень навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти
Незадовільно	2	Здобувач освіти за допомогою викладача може назвати окремі поняття, що стосуються екології. Здобувач освіти має уявлення про елементарні поняття, явища природи, за допомогою педагога відповідає на запитання репродуктивного характеру, характеризує явища природи, об'єкти, що вивчаються, на основі свого життєвого досвіду, однослівно

		відповідає на запитання
Задовільно	3	Здобувач освіти за допомогою викладача формулює поняття, описує явища природи, повторюючи текст підручника, відтворює значну частину навчального матеріалу, фрагментарно дає означення понять, законів, величин. Додатково до попереднього пояснює окремі явища, закони, досліди, при допомозі викладача робить висновки
Добре	4	Здобувач освіти самостійно відтворює навчальний матеріал, виділяє основні і підпорядковані їм знання з використанням загальних закономірностей природи, виявляє розуміння навчального матеріалу, основоположних понять, теорій і фактів, аргументує їх зв'язок, намагається приймати участь в дискусіях під час семінару, володіє природничо-науковою компетентністю. Додатково до попереднього здобувач освіти володіє навчальним матеріалом і застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє узагальнювати й систематизувати надану інформацію, робити висновки; бере участь у семінарах, систематизує знання з теми
Відмінно	5	Здобувач освіти вільно володіє засвоєними знаннями і використовує їх у нестандартних ситуаціях, встановлює зв'язки між поняттями; самостійно використовує інформацію згідно з поставленим завданням на семінарах, на високому рівні опанував навчальний матеріал, самостійно використовує його під час всіх видів робіт згідно чинної програми, виконує їх творчо, користується додатковою інформацією, моделює свій образ природи. Здобувач освіти вільно володіє програмовим матеріалом, творчо виконує завдання, самостійно ставить мету дослідження, знаходить шляхи її реалізації, володіє компетентностями, перш за все, природничо-науковою, які формуються в процесі вивчення екології.

9. Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи екології» здобувачі фахової передвищої освіти повинні:

знати:

- місце екології в системі природничих наук, їх роль у створенні загальної картини світу, визначенні місця людини в природі та сталому розвитку людства;
- взаємодію між живими організмами та їх неживими середовищами, включаючи воду, ґрунт, повітря та інші фактори;
- розуміти важливість збереження природи, відновлення екосистем та збалансованого використання ресурсів;

вміти:

- навчитися збирати, аналізувати та інтерпретувати дані про навколишнє середовище, використовуючи наукові методи та інструменти;
- обговорювати глобальні екологічні проблеми, такі як зміна клімату, втрати біорізноманіття та забруднення навколишнього середовища;
- вміти використовувати природоохоронні методи та рекомендації для збереження природи та забезпечення сталого розвитку;
- застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології із дотриманням етичних норм проводити пошук, обробку та поширення інформації про актуальні наукові питання екології, екологічні проблеми та здоров'я, критично оцінювати інформацію.

10. Методи контролю результатів навчання**Поточний контроль:**

- усне опитування;
- активність роботи на заняттях;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- тестування;
- аналіз допущених помилок;

Проміжний контроль:

- Тестування;
- усне опитування;
- аналіз допущених помилок;
- тематичне оцінювання;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- робота в малих групах;

Підсумковий контроль:

- Семестрове оцінювання;
- річне оцінювання;
- залік.

11. Методи навчання

- лекції та презентації
- групова робота
- навчання з навчально/методичною літературою
- відеоконференції
- онлайн-уроки на платформах Google Meet , Zoom при дистанційному/змішаному навчанні
- семінарські заняття
- бліц-опитування
- дискусії та дебати
- практика на природі

12. Методичне забезпечення

- конспект лекцій
- презентації
- відеоролики
- розроблені тести опитування
- інтернет-ресурси
- методичні посібники
- власні напрацювання

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Обладнання:

- Ноутбук HP (Hewlett Packard)

Програмне забезпечення:

- Microsoft Office Word, MS Word, WinWord
- Microsoft Office PowerPoint

14. Рекомендована література

1. Корсак К.В., Плахотнік О.В. Основи сучасної екології: Навч. посіб. – 4-те вид., перероб. і допов. – К.: МАУП, 2004. – 340 с: іл. <https://eduknigi.com/ekol.php>
2. Основи екології: Підручник. – Вінниця Малимон С. С. <http://surl.li/rrfej>
3. Основи екології Л.Б Лукянова Київ «Вища школа» 2000

15. Інформаційні ресурси

1. Платформа Google-клас <https://classroom.google.com/>
<https://drive.google.com/drive/home>
2. Єдиний екологічний веб-портал «ЕкоСистема»
<https://www.kmu.gov.ua/news/v-ukrayini-pracyuye-yediniy-ekologichnij-veb-portal-ekosistema>
3. Онлайн бібліотека освітньої освітньої та наукової літератури
<https://eduknigi.com/ekol.php>